

David Lando.
Foto: Nicolai Mørk.

KAPITEL 18

Professor David Lando

David Landos Grundforskningscenter hedder Center for Finansielle Friktioner (FRIC). De »friktioner«, centeret beskæftiger sig med, er blandt andet de begrænsninger, man sætter for økonomiske transaktioner i samfundet, for eksempel størrelsen af de kapitalkrav, der stilles til banker (Faktaboks). Ikke mindst har sidstnævnte været et centralt emne i Danmark såvel som i resten af Europa de sidste år, efter den globale finanskrisens likviditetsmangel og krak hos en lang række store banker med enorme omkostninger for samfundet til følge. David Lando har da også været formand for bestyrelsen i Finanstilsynet, hvis vigtigste tilsynsaktivitet netop er at overvåge, at finansielle virksomheder har tilstrækkelig kapital i forhold til de risici, de påtager sig.

Økonomiske friktioner

Overordnet set er det David Landos og FRIC's interesse at forstå, hvordan økonomiske friktioner påvirker prissætning og økonomisk aktivitet i samfundet.

»Centeret bygger på et fælles grundlag inden for finansiell økonomi, både i den måde, vi bygger modeller på, og den måde, vi empirisk undersøger vores modeller på. Det binder centeret sammen. Men vi undersøger ikke ét fælles fænomen, vi prøver ikke at finde kuren mod sygdom X. Vi prøver at analysere en række problemstillinger, som er blevet særligt aktualiseret i den finansielle krise, men som også har mere bred finansiell interesse.«

David Lando forklarer, at når man stiller kapitalkrav til banker, betyder det, at de ikke må tage 100 kroner i indlån og låne 100 ud. Hver gang de ønsker at låne 100 kroner ud, skal de skaffe for eksempel ti kroner som aktiekapital og dermed måske kun 90 kroner ved, at nogle kommer og indskyder penge. Sådan et kapital-

krav har man, fordi man som bank nogle gange taber penge på sine udlån – og indskyderne skal have deres penge tilbage. Så hvis man kun har for 90 kroner indskydere og låner 100 ud og har en buffer af aktionærer, som bidrager med de sidste 10, og som ved, at de kan risikere at tabe penge, så har man en stødpude. Det efterlader et spørgsmål om, hvor stor stødpuden skal være. Jo større stødpuden er, jo mindre er afkastet alt andet lige pr. krone aktiekapital. Til gengæld er risikoen også mindre. Bankerne er typisk interesserede i en lille stødpude, mens finansiell regulering presser i retning af større stødpuder.

Men hvordan kan man overhovedet måle, hvordan regulering og risiko påvirker prissætningen af finansielle produkter og økonomisk aktivitet?

»Det er svært, men det kan lade sig gøre, og der findes nogle smarte måder at gøre det på. Jeg har selv et projekt i øjeblikket om de såkaldte »credit default swaps« (CDS), som er en form for kreditforsikring. Vi har undret os over, at banker kan være villige til at betale meget for at forsikre sig imod, at Tyskland går fallit. Vi forestiller os, at det ikke kan ske, at Tyskland går fallit, så hvorfor? Her mener vi, at vi har fundet en mekanisme, hvor der kan være et incitament for banker til at købe denne type forsikring for at få mindsket det førnævnte kapitalkrav. Mekanismen er lang at beskrive, men værdien for banker er ikke at forsikre sig imod, at Tyskland går fallit, for det tror de ikke på, men at de ved at købe denne fallitforsikring får frigjort nogle midler til at investere i andre ting. Vi kan så prøve at måle den ekstra præmie, som banker betaler for at få et mindre kapitalkrav.«

Jeg beder David Lando om at præcisere, hvad han generelt synes er fremragende forskning, ikke blot i hans

eget felt. Udover at kaste nyt lys over en given problemstilling kan det for Lando også være at opdage et fænomen eller at konstruere et overbevisende eksperiment, der tydeliggør et fænomen, man godt vidste fandtes, men ikke hidtil har kunnet måle. Men uanset hvad, er det vigtigt, at der hersker klarhed.

»Fremragende forskning kan være en reduktion, som fanger essensen og kan løse nogle problemer uden at skylle babyen ud med badevandet. Jeg lægger stor vægt på klarhed i udtryk. Jeg har svært ved genier, som ikke kan artikulere, hvad de laver, og jeg mener, at det er en vigtig del af vores hverv at være klare i ræsonnement og udtryk. Derfor er fremragende forskning en kombination af mange ting. Klarhed, ny indsigt eller den stringente beskrivelse af et fænomen. Og samfundsrelevansen har betydning. Det er meget tilfredsstillende at få skabt orden i små områder med forvirring og rydde op i vores lille hjørne af verden.«

Den historiske tilfældighed

David Lando er uddannet matematikøkonom fra Københavns Universitet. Her fik han særligt interesse for sandsynlighedsteorier og stokastisk modellering, som også blev omdrejningspunktet for hans speciale. Under sin ph.d. på Cornell Universitetet i USA opfandt han nogle modeller, hvor han brugte den stokastiske modellering til analyser af kreditrisiko. Det fik stor opmærksomhed og medførte, at David Lando blev internationalt kendt. På trods af, at han sidenhen har fået publiceret nogle flittigt citerede artikler i førende tidsskrifter inden for finansiel økonomi, tilskriver han alligevel de største gennembrud uddannelsen og den tidlige karriere.

»Det var blandingen af at være uddannet i økonomi og kunne uforholdsmæssigt meget matematik og sandsynlighedsregning. Matematik/økonomiuddannelserne i Danmark har været spektakulært succesfulde. Der er meget stærke traditioner i Danmark for matematisk baseret økonomi og for økonometri, altså statistisk me-

tode i økonomi. Matematik/økonomiuddannelserne, med deres stærke forankring i matematik og statistik, har markant styrket disse traditioner. Da jeg var færdig med mit kandidatstudium, havde jeg lært ting, som man først, hvis overhovedet, tog på avancerede ph.d.-studier i USA.«

Ud over at han havde den grundlæggende nysgerrighed, var uddannelsesmæssigt klædt på til at udnytte chancen og havde evnen og viljen til at arbejde hårdt for det, betød det meget for David Landos karriere, at han kom til USA på det rigtige tidspunkt. Forskningsmiljøet var langt stærkere end det danske, og han var hele tiden omgivet af forskere med stor indsigt. Og da hans vejleder i finansøkonomi gav ham et arbejde tilbage og understregede dets vigtighed, hjalp det ham til at holde fast og fortsætte ad den vej.

»Efter min ph.d. fik jeg faktisk tilbud både fra Wharton, University of Pennsylvania og fra INSEAD i Paris. Jeg er næsten berømt for at takke nej til Wharton – det gør intet fornuftigt menneske for at tage tilbage til København. Men jeg tog tilbage til mit institut, både af familiemæssige årsager, og fordi jeg havde lyst til at være med til at bygge den fantastiske uddannelse op. Retrospektivt var det nok lidt en fejl, men det medførte pudsig nok, at en af mine første specialestuderende var Lasse Heje Pedersen, som i dag sidder ligeovre på den anden side og er en af verdens bedste finansielle forskere i sin generation. På den måde kom der også noget godt ud af det. Men karrieremæssigt havde det været smartere at vælge Wharton. Jeg tog hjem til ingenting inden for mit fagområde. Jeg var på KU i ni år og nåede at blive professor MSO lige til sidst.«

Den store faglige succes tidligt i Landos karriere var med til at gøre det svært for ham at forlade et felt, hvor han befandt sig i toppen, så emnemæssigt er han blevet. I 2003 startede han på CBS i en efter eget udsagn lille og ikke så funktionel gruppe. Langsomt, med rektors opbakning, voksede den til mere end 30 ansatte og 15 ph.d.-studerende. Senere kom den globale økonomiske krise.

»Timingen var god. Jeg skrev en artikel med en kollega fra Stanford [70] i 2001, som handlede om, hvorvidt dét at investorer har et uklart billede af, hvordan virksomheders aktiver er sat sammen, påvirker den rente, som virksomhederne udskriver obligationer til. 2001 var det år, hvor det kæmpestore amerikanske energiselskab Enron gik fallit, og hvor der lige præcis var foregået en masse på aktivsiden, som ingen vidste noget om. Så jeg var heldig at være en del af et emneområde, der kun blev mere og mere relevant, også under krisen, og som jeg har haft lyst til at blive i, fordi det er noget, verden interesserer sig for.«

Problemerne omkring bankers kreditrisiko og illikviditet, som var David Landos interessefelt allerede under studiet, var kernen i den finansielle krise, og sammen med fremragende kolleger i beslægtede felter var det derfor naturligt for ham at søge et Grundforskningscenter med et samlende tema, som i et vist omfang tog afsæt i krisen. Og sådan blev FRIC til i 2012.

At udfordre common wisdom

Gennem David Landos uddannelse har han haft dygtige undervisere og vejledere både i Danmark og i USA, som på forskellig vis har haft betydning for hans karriere. Fra Danmark fremhæver han tre personer, der har efterladt et særligt indtryk hos ham.

»Arne Brøndsted var matematiker og døde sidste år. På studiets tredje år tog han mig under sine vinger og gjorde mig til instruktør i et fag, der hed konveks analyse. Han lærte mig meget om klarhed i udtryk, og han var en redelig og afdæmpet person på en god måde. En anden, der påvirkede mig meget, var Søren Johansen, der er professor i statistik og var min specialevejleder på studiet. Han var en skarp akademiker med bredde til altid at stille et relevant spørgsmål. Derudover var han internationalt anerkendt, inspirerende og havde masser af historier. Han fik stor betydning for mig og vejledte mig, selvom han advarede mig om, at han ikke vidste så meget

om mit emne, men hvis jeg ville lære ham om det, så var det fint. En tredje vigtig påvirkning kom fra en økonom ved navn Hans Kejding. Han var med til at holde humøret højt og havde også denne klarhed i udtrykket. Han viste mig, at man godt kunne fortælle om økonomi med samme klarhed som matematikerne.«

På Cornell University mødte David Lando ligeledes forskere, der endte med at inspirere ham. Han fik faktisk en hel komité af vejledere, som han selv fik lov at sammensætte, og særligt tre af dem fik stor betydning for ham: finansøkonomen Bob Jarrow og to sandsynlighedsteoretikere, Rick Durrett og Sid Resnick. Sidstnævnte endte med at påvirke hans akademiske vej og tænkning på mange måder. Alligevel ville han ønske, at han havde lært mere af dem i forhold til det at drive forskning.

»Specielt en af dem var ekstremt dygtig til at eksekvere. Selvfølgelig var noget af det rå intelligens, men han kunne også få meget fra hånden med stor lethed. De har nok også guidet lidt i retning af relevans, og hvad man ikke skal gøre. Min finansvejleder havde for eksempel et ikke-autoritativt lag i den forstand, at han mente, at store kanoner også kan skrive noget sludder. Han elskede at udfordre common wisdom, og det perspektiv har været vigtigt for mig. I virkeligheden har de nok haft indflydelse på mig på alle mulige måder, jeg ikke er klar over. En anden ting er, at alle dem, jeg har valgt, har været omgængelige personer, som jeg har holdt af at være i selskab med. Det lægger jeg også vægt på i min egen vejledning – jeg kan godt lide at have en god menneskelig relation til mine ph.d.-studerende, hvor vi kan lave sjov og have det godt sammen.«

De bedste arbejder

Da jeg spørger til, hvilke af sine arbejder han er mest stolt af, nævner David Lando, ligesom påfaldende mange af de andre forskere, jeg har talt med, et af de allerførste, han lavede.

»Det første er et, jeg lavede i min ph.d.-afhandling. Der findes et smukt modelapparat for det, man kalder renteteori, som handler om almindelige statsobligationer. Det, man kalder erhvervsobligationer, ligner statsobligationer, men med den forskel, at den, der udsteder dem, kan risikere at gå fallit, ligesom med Enron, for eksempel. Jeg opdagede, at med et specielt stokastisk trick kunne man indpasse erhvervsobligationerne i den eksisterende modelramme. Det er en artikel, jeg er meget stolt af, da det var min egen idé, og den fik stor indflydelse [71].«

Samme artikel bærer også på en personlig historie for David Lando. Han ville oprindeligt have været på Stanford University hos en af sine guruer i finansiering, som hed Darrell Duffie. Han blev optaget, men endte på Cornell University af familiemæssige årsager. Selvom begge er topuniversiteter, gik han altid med den tanke, at det kunne have været sjovt at være hos professor Duffie. Mens han var ved at lave artiklen, var Duffie på samme spor, og derfor sagde hans vejleder, at han skulle sende det til Duffie, med det håb, at han ville citere ham. Lando fik straks svar tilbage fra Duffie, som svarede, at det så »clever« ud. Det resulterede i, at Duffie, Landos store idol, inviterede ham til at holde en oversigtsforelæsning året efter ved en stor konference på Cambridge University – en gestus, som har haft stor personlig betydning for David Lando lige siden.

»Det var mit bevis på, at jeg muligvis ikke havde fået lige så god en uddannelse på Cornell, men at der er meget, man selv kan gøre. Darrell Duffie blev efterfølgende medforfatter på et andet paper, jeg er meget stolt af, og som rummer et ganske smukt resultat.«

Et andet arbejde, David Lando er stolt af, er et, han har lavet sammen med to kolleger [72]. En styrke ved dette arbejde er, at finanskrisen leverede et naturligt eksperiment, hvorigennem de kunne teste deres foreslåede mål for illikviditet. Ved et tilfælde gik Lehman Brothers og Bear Sterns ned, og man vidste, hvilke obligationer de havde hjulpet udstederne med at få på

markedet og opretholde sekundærmarkeder for. Uden disse to banker svækkedes sekundærmarkederne for disse obligationer. Effekten slog tydeligt igennem i illikviditetsmålene og bekræftede dermed, at det faktisk virker.

Jeg har en vis gennemslagskraft

Ud over inspirationskilderne fra henholdsvis Danmark og USA er der også nogle personlige træk, som har været vigtige for David Landos karriere. Han fremhæver dét at være god til at organisere og evnen til at tale med folk. For ham handler det om at kunne se udgangspunktet for den, der forhandles med, og ikke forlange ublu ting eller tale nogen op, som ikke har fortjent det.

»Jeg har altid været god til at argumentere og markedsføre, så jeg har en vis gennemslagskraft. Jeg kan godt blive sur, men jeg bærer ikke nag og har aldrig søgt kampene. Nogle gange har jeg haft nemmere ved at se det fra den anden side, somme tider også lidt for meget. Men det har også sine fordele. Det får én igennem meget ikke at gide gå og være sur. Så hellere undgå de mennesker, der gør mig ked af det. Man er nødt til at have høj selvtillid og tro på, at man kan finde ud af tingene, se sammenhænge og præsentere dem. Jeg har også områder, hvor jeg tvivler for meget, men grundlæggende har jeg tiltro til min egen dømmekraft, og det skal man have, ellers var man ikke, hvor man er.«

Glæden ved at forstå noget i dybden

David Lando var en smule speciel som skoleelev. Han har altid elsket fordybelsen – i femte klasse skrev han eksempelvis en stil om Karl Marx, og i gymnasiet fik han lov til at slå to stile sammen for at få mere plads til at skrive en lang opgave om Henrik Pontoppidans Lykkeper, som han var dybt fascineret af. Interessen for samfundsforhold og en vis indsigt i forskningsverdenen samt evnen til at afkode den havde han med sig fra faderen, der var jurist og professor på CBS. Ud over indflydelsen hjemmefra havde han en inspire-

Nogle vigtige resultater fra FRIC FAKTABOKS

De problemer, FRIC belyser, er drevet af spørgsmål, som ikke blot optager andre forskere, men som også er vigtige for investorer og regulerende myndigheder. FRIC publicerer stort set ikke noget arbejde uden, at der er et omfattende empirisk studie med. Ofte laves der også ny teori for at kunne forstå, hvad der foregår. Lasse Heje Pedersen har for eksempel udviklet en generalisering af klassisk porteføljeteori, hvor han indrager ESG-scoren af de virksomheder, der investeres i (altså hvor højt virksomheden rangeres med hensyn til miljø, social ansvarlighed og governance). Modellen omfatter både agenter, som lægger vægt på ESG-scoren, fordi de tror, at virksomheder med høj ESG-score performer bedre, og agenter, som har et mål om at investere ansvarligt, uden at de nødvendigvis tillægger scoren betydning for performance. Modellen er både et vigtigt værktøj for porteføljemanagere og leverer mange empiriske hypoteser, som kan testes. Lasse Heje Pedersen har i det hele taget en bred agenda inden for aktivforvaltning, hvor han analyserer, hvorfor der betales for aktiv forvaltning og hvad der bestemmer allokeringen mellem passiv og aktiv forvaltning. Jens Dick-Nielsen har gennemført et omfattende og grundlæggende studie af, om nye regler, der gør det vanskeligere for dealere i banker at holde positioner i værdipapirer, har betydet et fald i likviditeten af erhvervsobligationer. Peter Feldhütter er i gang med vigtige studier af såkaldte »green bonds«. Begge forskere udnytter, at de er blandt verdens bedste til at forstå og arbejde med transaktionsdata fra obligationsmarkeder.

rende matematiklærer i gymnasiet og en gammel drøm om at blive fysiker. Landos uddannelsesvalg skyldtes en blanding af fascinationen af fagenes indhold, glæden ved at få lov at forstå noget i dybden og – ikke mindst – glæden ved klarhed i argumentationen.

»Jeg startede på fysik efter at have gået op og ned ad Fiolstræde, inden jeg skulle lægge kuver-

ten i postkassen 1. juli, og spekuleret over, om jeg skulle ændre prioritering til polit. Men jeg valgte matematik og fysik. Jeg var tiltrukket af klarheden i modsætning til politik og samfundsforhold, hvor der ikke er nogen, der får endegyldigt ret. Jeg trængte til det utvetydigt sande. Jeg startede derfor på studiet og fik nogle undervisere i statistik og sandsynlighedsregning, hvis ekstreme klarhed i argumentationen og evne til at skære alt overflødigt væk og sige tingene fuldstændig lineært var dybt fascinerende.«

Allerede på første år af studiet mødte David Lando en nu pensioneret topforsker, professor Bent Fuglede. Engang, da han rettede Landos hjemmeopgaver til holdundervisning, kommenterede professoren afslutningsvist »smukt gennemført« om et bevis, han havde brugt lang tid på og nydt at få til at passe. Den kommentar var han høj på lang tid efter. Senere lancerede Københavns Universitet et nyt studie, der syntes endnu mere oplagt.

»Matematik- og økonomistudiet kom, da jeg havde læst et par år, og jeg skiftede til det. Lysten til at fordybe mig har altid været der, mens forskningsvejen er kommet snigende. Sent i mit studium arbejdede jeg i en periode i en bank, og jeg husker, hvordan kampen for bankens bundlinje ikke virkede lige så meningsfuld for mig som at forske og uddanne nye generationer. Faktisk var undervisningsdelen en spændende side af forskningsmiljøet, som jeg fik lov at dyrke allerede i studietiden som hjælpelærer i mange fag. Selvfølgelig vil jeg have tid til min forskning, men jeg synes, at undervisning og vejledning er enormt meningsfyldt. Når det ikke kører med forskningen, og man har nogle undervisningstimer, der går godt, er det med til at gøre en glad.«

Den rigtige rækkefølge

Hvis David Lando skal afveje, om det er matematikken eller verdensrelevansen, der driver valget af emner i dag, er det snarest en blanding af de to. Men først og fremmest er det et spørgsmål om rækkefølgen.

»Det sker tit, at studerende kommer med et værktøj i form af en matematisk sætning, som de gerne vil bruge. Men sådan skal vi ikke tænke. I stedet skal vi finde det problem, vi gerne vil løse, og først derefter skal vi finde de rette værktøjer. Men jeg interesserer mig, indrømmet, også mest selv for problemstillinger, hvor jeg først har værktøjer, jeg føler jeg kan bruge, så det er måske let nok at sige. Jeg startede i det, man kalder matematisk finansieringsteori, hvor der kan være en tendens til først at finde en stor hammer og dernæst lede efter nogle søm.«

Ud over matematikken er David Lando også drevet af en interesse i bankdrift, og det irriterer ham, hvis en debat om dette emne mangler formalisering af problemstillingen eller logisk fundament.

»Jeg er meget fascineret af at finde et stringent grundlag og diskutere noget inden for en ramme, og det er også en del af det, der driver min afdeling. Jeg er ansat på institut for finansiering, så jeg er interesseret i obligationsmarked, aktiemarked og banker. Men inden for den ramme kan det være tilfældigt, hvad jeg falder over som et interessant problem, og det er ofte, fordi jeg tænker, at det må kunne løses på en mere elegant eller direkte måde, end det hidtil er gjort.«

Der er ting, som driver David Landos forskning, og der er ting, som kan drive ham til vanvid. Et gæt på begge kunne være finanskrisen, de djævelske amerikanske investorer og de onde banker. Men vi skal tilbage til et gennemgående tema hos Lando, nemlig argumentationen, der samtidig leder os ind på endnu en drivkraft bag hans forskning, denne gang blot på et etisk og moralsk plan.

»Det er okay at udfordre argumenter på en stringent måde. Det vil du nok ikke bryde dig om som biolog, men jeg var eksempelvis en af hovedinitiativtagerne til en underskriftindsamling, som forsvarede Bjørn Lomborg, fordi jeg mener, at han blev angrebet uvidenskabeligt. Man skal have lov til at stille kritiske spørgsmål om miljøet, og hvis

ikke vi stringent kan sige, at vedkommende tager fejl på grund af en række konkrete punkter, så må man tilbage til tegnebrættet. Det blev overhovedet ikke gjort i den sag, og det blev jeg meget opbidset over.«

I det hele taget er autoritets- eller korrekthedsargumenter noget af det værste, David Lando ved. At der er noget, man ikke kan eller må mene eller sige, eller at noget betragtes som sandt, alene fordi det kommer fra en bestemt person. Noget er kun sandt, hvis personen har argumenteret overbevisende for det, og med et argument, som holder.

»Hvis noget kan drive mig til vanvid, er det det autoritære argument. Det forsøger jeg også at uddanne de studerende til. Jeg har ikke ret, medmindre mit argument er godt. Jeg er ikke drevet af et synspunkt om, at bankerne er onde, og heller ikke, at de er super gode. De har ligesom alle andre industrier brug for en passende mængde regulering. Men de spiller en vigtig rolle i vores økonomi. Jeg er ikke så dogmatisk, og jeg kan især ikke med forudgivne antagelser. Vi skal være fordomsfrie og selvkritiske. Hvis der er etiske og moralske overvejelser, der driver mig, så er det disse ting, sammen med ærlighed. Det med at skrive ting kryptisk, fordi man ikke rigtigt forstår dem, det har jeg altid hadet. Vi kan jo ikke sidde og spille hinandens tid med dunkelheder.«

Netop den fordybelse, som er en stor drivkraft for David Lando, kan være svær at finde tid til i den rolle, han har på FRIC. Han kan godt drømme om at tage væk en periode for at koncentrere sig.

»Jeg har gode kolleger og glæder mig generelt til at komme på arbejde. Det jeg synes er sværest, er, at fordi jeg har den lederagtige funktion, bliver jeg hvirvlet ind en masse og har ikke meget tid til at fordybe mig selv. Jeg vejleder, skriver anbefalinger, som er meget lange i vores felt, og jeg hjælper folk med at komme ud. Det er jo ens job, men man bruger uforholdsmæssigt meget tid på det. Jeg tænker ofte på at komme afsted tre måneder eller et halvt år. Hvis jeg får lov at sidde og

arbejde, kommer jeg stadig i en zone, hvor idéerne stadig opstår. Men jeg har ikke nok tid til det.«

Selvom forskningen stadig driver ham, er det samfundsmæssigt praktisk anvendelige kommet til at udgøre en større del af David Landos arbejde de seneste år, hvor han har siddet i Finanstilsynets bestyrelse. Hans mål og interesser har da også ændret sig lidt.

»Jeg har altid syntes, at det, der skulle til for at blive professor for eksempel, har været ting, jeg gerne ville. Det har ikke været en belastning at skulle skrive x antal artikler for at blive professor. Men det har betydet meget for mig, at jeg har fået en stilling – og løn betyder også noget. Vi skal passe på, at vi ikke forsøger at lade, som om forskere er ligeglade med fysiske rammer og løn. En ting der konkret har flyttet sig, er min interesse for at anvende det, jeg kan, ude i den virkelige verden. Jeg sidder nu i Finanstilsynets bestyrelse, og det er et meget spændende arbejde, hvor jeg bliver udfordret på mange måder, og som er enormt relevant for min forskning. Så i dag er jeg mere drevet af det praktisk anvendelige, og hvordan samfundet er skruet sammen.«

At opbygge et miljø hvor tingene kører

David Lando ser det som sin fornemste opgave at opbygge et miljø for de studerende, hvor tingene kører. Et miljø, hvor der er god adgang til data, mulighed for at rejse ud og spændende personer på besøg. Dertil hører det, at Lando prøver at gøre det til en del af kulturen, at man skal kunne stille et spørgsmål på relevante seminarer.

»Man bliver mere moden eller kynisk med tiden, forstået på den måde, at man holder op med at tage hele ansvaret. De har også et ansvar selv. Men vi tager generelt meget ansvar for de studerende i Danmark i forhold til mange steder i udlandet. Og de har altid adgang til mig. De skal booke aftalerne, og erfaringen er, at dem, der er gode til at booke aftaler, også er dem, der kommer længst.«

På FRIC uddanner de deres studerende til selv at identificere problemer at studere. Det gør dem til selvstændige forskere, men det kan samtidig gøre det svært for forskerne at få tid til deres egen forskning. Men nogle gange kan det kombineres. For et par år tilbage gav David Lando for eksempel en studerende en tidsskriftsartikel, han ikke forstod. Faktisk var der ingen, der rigtig forstod den. Lasse Heje Pedersen blev også interesseret i problemet, og det endte med, at de tre skrev en artikel sammen [73].

»Jeg har haft rigtig gode oplevelser de sidste år, når jeg præsenterede den artikel. Det er meget tilfredsstillende. Der var nemlig også nogle, som skrev en indvending mod den oprindelige artikel, som var endnu mere uforståelig. Ingen forstod den, de andre skældte den ud, og ingen forstod, hvorfor de skældte den ud. Men vi opdagede, at man stort set kunne forstå hele problemstillingen ved det gamle problem om at tælle ligninger med ubekendte. Det var et succesfuldt eksempel på, hvad der kan komme ud af samarbejde med en studerende.«

Strategien ser ud til at virke – FRIC's ph.d.-studerende får enormt gode jobs. De seneste år har tidligere studerende på centeret eksempelvis fået jobs på et af verdens førende universiteter inden for økonomi, University of Chicago, i den Amerikanske Centralbank i New York, på Darden Business School i Virginia, på Bocconi i Milano og flere andre gode europæiske steder samt den danske finanssektor og Nationalbanken.

»Vi bruger meget tid på at forberede dem til de store internationale interviews. Månedene inden de skal afsted, interviewer vi dem fire gange, med to faculty members per interview. Og vi lægger ikke fingrene imellem og er lidt mere stive i overlæben, end de er vant til. Det har i den grad løftet niveauet, fordi man er nødt til at være tough på det jobmarked.«

Frihed og tillid

I forhold til, hvad man kunne gøre for at stimulere den

fremragende forskning i David Landos område endnu mere, mener han, at ph.d.-tiden bør forlænges fra tre til fire år samtidig med, at der bør ansættes færre. Nyansatte adjunkter skal have en længere periode til at vise deres værd, før det besluttes, om de skal fastansættes.¹ Til gengæld kan der stilles større krav. Det er en udfordring i hele den akademiske verden, men ikke mindst på CBS, hvor basismidlerne er små og undervisningen sker i store hold og skal generere overskud. Og så skal lønnen til dygtige forskere forhøjes. Lando kræver ikke, at de skal behandles som konger – men ønsker en forhøjelse af den simple årsag, at lønnen på gode udenlandske universiteter og i den finansielle sektor er så høj, at hvis Danmark vil have excellence på universiteterne, skal vi være klar til at betale for den. Det samme gælder forskningsfinansieringen, og den skal gives med frihed under ansvar.

»Uden at det skal lyde som universitetsrituelt brok, så er det en udfordring. Det er vigtigt at have initiativer, der støtter det excellente, at vise tillid og give frihed, anerkende dygtighed og ikke gå i for små sko. Det har været exceptionelt at have et Grundforskningscenter, at have frihed til at hyre unge folk hurtigt, at kunne hyre forskningsassistenter. Omvendt skal man passe på ikke at udsulte steder så meget, at det er umuligt at være forsker, hvis man ikke tiltrækker de store bevillinger. Konkurrenceudsatte midler er godt, men vi skal ansætte høj kvalitet over hele linjen,

1. Siden interviewet blev lavet, er det faktisk blevet muligt at have fem-seks-årige adjunkterur.

og der skal sikres minimumsfunding. Selvfølgelig skal institutterne have incitamenter for at lave god undervisning og skabe gode forskere, og man skal holde øje med, at outputtet er godt. Men nogle gange er der for lidt tillid, og inputstyringen går for vidt, hvor man i stedet skulle se på, om der kommer dygtige folk og god forskning ud af det.«

Trods udfordringerne synes David Lando, at der er mange ting, der går godt i den danske forskningsverden. Ikke mindst er der mange, der brænder for sagen og arbejder hårdt for at gøre det bedre for de studerende. Og han køber ikke, at universitetsledelsen er en primadonnaledelse.

»Jeg siger ikke, at der ikke findes primadonnaer, men det helt overordnede billede af kolleger, jeg har haft igennem min tid, har været folk, som stillede op og forelæste, selvom de havde influenza, og som sad og læste specialer igennem søndag aften, fordi de skulle ind og vejlede mandag morgen. Der er en enorm opofringsvilje i forhold til at få opgaven løst, helt ud over hvad jeg tror man oplever i mange private virksomheder. Og hvordan fastholder vi det? Med frihed og tillid. Man skal passe på, at man ikke laver skolereform på universitetet. Vi er nødt til at få en gulerod, vi skal have lov til at lave forskning. Jeg ville ikke gide være her, hvis det hele var undervisning. Det er sjovt at gå ned til de studerende, og det er en god balance. Men grunden til, at rigtig mange af os er her, er chancen for at fordybe sig. Den må vi ikke fjerne. Det er måske det allervigtigste.«

Professor David Lando

Født 1964 i Danmark

Uddannelse: Cand. Scient. Oecon. (Københavns Universitet, 1990), Ph.D. i statistik (Cornell University, N, 1994)

Professor, Copenhagen Business School (CBS), Department of Finance. Før det ansat på Københavns Universitet (1994-2003)

Leder af Center for Financial Frictions (FRIC), startet 2012

Formand for Finanstilsynets bestyrelse

Medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
